

El secretari d'Estat d'Hisenda i Pressupostos, Carlos Ocana (a l'esquerra), i el director general de l'Institut d'Estudis Fiscals (IEF), José María Lebeaga Azcona, en la presentació de les balances fiscals elaborades per l'IEF.

La 'solidaritat' viu dels Països Catalans

L'endemà que l'Estat fes públiques les balances fiscals, demolidores per als nostres territoris, el ministre Solbes abocava un gerro d'aigua freda. No va ser una sorpresa total, però la confirmació que les línies generals per a la negociació del finançament autonòmic són insuficients per a Catalunya ha posat en alerta l'executiu català i l'oposició. Aquesta setmana serà decisiva.

Després de trenta anys de democràcia i quinze anys esperant que es complís la promesa que l'executiu espanyol havia fet per primera vegada, la setmana passada es van fer públiques les primeres balances fiscals amb el segell oficial de la Moncloa. Ha quedat per escrit que els Països Catalans són els grans espoliats de l'estat de les autonomies. El 2005, la balança fiscal de les Balears donava un saldo negatiu del 14,2 % del seu PIB, Catalunya del 8,7 % i el País Valencià del 6,4 %,

els tres primers llocs de la classificació de la solidaritat espanyola. Aquests són els percentatges que ofereix el mètode de càlcul que històricament ha reclamat Catalunya, el del flux monetari, que imputa la despesa només al territori on es fa. Però els números presentats per l'Institut d'Estudis Fiscals, l'organisme dependent del Ministeri d'Economia que ha elaborat els càlculs, també han donat resultats segons el mètode de càrrega-benefici, que atribueix les despeses de l'estat a tots els beneficiaris

independentment d'on es duen a terme. Segons aquesta estimació, la gran solidària és la Comunitat de Madrid, seguida dels Països Catalans, que se situarien en un dèficit del 7,47 % per a les Illes, un 6,38 % per a Catalunya i un 3,22 % en el cas del País Valencià. Les dades oficials del Ministeri d'Economia s'allunyen un punt percentual de les que va donar a conèixer la setmana passada el grup d'experts de la Generalitat de Catalunya. Segons aquest estudi, pel mètode del flux monetari, el dèficit de Catalunya és del 9,8 % del PIB el 2005 (16.735 milions) i del 9 % entre el 2002 i el 2005 (13.832 milions), mentre que, pel flux de benefici, és del 7,4 % del PIB el 2005 (12.629 milions) i del 6,6 % entre el 2002 i el 2005 (10.206 milions). I encara hi ha una tercera estimació per a Catalunya, la que va presentar la Fundació Josep Irla, vinculada a ERC. Emprant el criteri del flux monetari, els resultats situaven el dèficit fiscal de Catalunya l'any 2005 en 18.595 milions d'euros, que equivalen a 2.622 euros per habitant i al 10,2 % del PIB.

Transparència políticament inútil. Sobre el paper, l'executiu de Zapatero ha fet un gest de transparència que ha estat ben valorat per totes les forces polítiques i pels experts catalans que durant anys han treballat en les estimacions de dèficit des del món estrictament acadèmic.

A la pràctica, però, la publicació de les balances no tindrà cap repercussió en el futur sistema de finançament que tot just comença a negociar-se. El secretari d'estat d'Hisenda, Carlos Ocaña, va insistir en la presentació de les balances que les xifres obtingudes no es poden traslladar al debat sobre finançament autonòmic i que el resultat de les balances fiscals "constata que tenim un sistema fiscal que redistribueix els recursos." L'executiu espanyol ja ha demanat que "no hi hagi més debats demagògics", és a dir, que les balances es guardin al calaix com a record i que ningú no gosi interpretar-les.

La justificació que dona el Ministeri d'Economia per excloure els resultats de les balances de qualsevol negociació sobre el finançament és que "la balança de les comunitats no reflecteix l'equitat, perquè només constata actuacions de l'administració central, i tampoc no reflecteix l'eficiència perquè les regions de renda alta acostumen a presentar saldos positius en la seva balança comercial interior." Aquest argument no és innocent, insinua que la majoria de comunitats que tenen dèficit fiscal simultàniament tenen superàvit comercial. Però "s'obliden" de dir que el dèficit fiscal és a canvi de res, mentre que el superàvit comercial és a canvi de productes.

Tot i que l'Estat assegurí que la balança fiscal no té a veure amb el finançament, el reconeixement del dèficit s'identifica amb una de les dues vies de correcció de la reforma del sistema de finançament autonòmic, juntament amb la que es deriva de l'exercici de les competències pròpies de l'estat en el territori concret. Per tant, si bé el dèficit fiscal no se soluciona només amb un canvi del sistema autonòmic, és innegable que és un aspecte important a considerar, com es fa en tots els estats descentralitzats.

Què importa la publicació? El catedràtic d'Economia de la UPF Gui-

llem López Casanovas considera que "el reconeixement per part de l'estat de l'enfocament monetari és un pas cap a un concepte de sobirania compartida dins dels cànons més convencionals del federalisme fiscal, ja que amb aquest mètode de càlcul implícitament s'accepta que, malgrat que són els individus qui paguen impostos, ho fan a més d'una jurisdicció, a l'estat i a la Generalitat, que ha estat elegida sobiranament pel país."

En canvi, remarca aquest expert, l'enfocament càrrega-benefici és més coherent amb el concepte de sobirania única estatal, en què no compten els territoris, sinó les persones, de manera que no hi hauria catalans, sinó ciutadans espanyols que resideixen en un municipi de Catalunya.

Pel que fa a les xifres, López Casanovas destaca que el reconeixement del 8,7% és molt proper al que s'ha identificat a Catalunya i, per tant, "és la prova que els fluxos fiscals marquen encara avui un nivell de redistribució territorial que està per sobre de les pautes normals

en països descentralitzats." Amb tot, el catedràtic de la UPF deixa clar que "només m'interessa el resultat del flux monetari, que respon a la reivindicació de Catalunya, perquè la balança per càrrega-benefici mai no ha estat objecte de discussió per part del Parlament."

I a partir d'ara, què? La majoria d'experts coincideixen a assenyalar que seria convenient que aquest exercici de transparència es repetís de forma regular, si no anualment, cada dos anys. En aquest sentit, Guillem López Casanovas posa en relleu que "el 2005 queda ja molt lluny, i el fet que no s'hagin fet els càlculs amb dades més actuals, les del 2006, demostra que l'estat, pel que fa a la comptabilitat, encara no es pot considerar un estat modern."

Si per iniciativa pròpia l'executiu espanyol no repeteix el càlcul per als anys següents, hi ha altres vies per aconseguir forçar-ho. Existeix l'opció de la moció que ho exigeixi amb una altra llei de pressupostos o amb una de transaccional.

Unitat als Països Catalans. Els executius dels governs de Catalunya, el País Valencià i les Illes van coincidir a afirmar que les xifres demostren un tractament fiscal injust que obliga a reformar el sistema de finançament. El conseller Josep Hugué, que feia les funcions de portaveu de l'executiu català, va assegurar que "les comunitats amb superàvit no s'espavilen amb el subsidi que reben" i que el model condemna per sistema les comunitats que més contribueixen al conjunt de l'estat espanyol a rebre menys diners.

Per la seva banda, el president de la Generalitat valenciana, Francisco Camps, va dir que el País Valencià està mal finançat per part de l'estat, perquè "no reconeix el milió més d'habitants que hi viuen i als quals se'ls ofereix cada dia educació, sanitat i polítiques socials." El president balear, Francesc Antich, va remarcar que les dades fan palès que cal que les Illes disposin d'un sistema de finançament que deixi de perjudicar-les.

Sigui com sigui, ara ja queda clar sobre el paper, per si algú en dubtava, que són els Països Catalans els qui sostenen el sistema de solidaritat espanyol, que bàsicament consisteix a espremer al màxim els territoris més pròspers sense tenir en compte que el seu dèficit creixent els pot acabar ofegant.

Gemma Aguilera

Balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2002-2005

Milions d'euros corrents

FLUX MONETARI

% Saldo/PIB

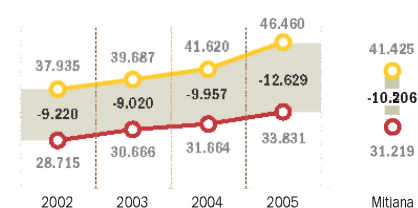
Any	2002	2003	2004	2005	Mitjana
% Saldo/PIB	-9,2%	-8,5%	-8,5%	-9,8%	-9,0%

% Saldo/Ingressos aportats

Any	2002	2003	2004	2005	Mitjana
% Saldo/Ingressos aportats	-32,8%	-30,9%	-31,8%	-35,5%	-32,8%

— Ingressos aportats — Despeses rebudes — Saldo

FLUX CÀRREGA-BENEFICI

% Saldo/PIB

Any	2002	2003	2004	2005	Mitjana
% Saldo/PIB	-6,7%	-6,1%	6,3%	-7,4%	-6,6%

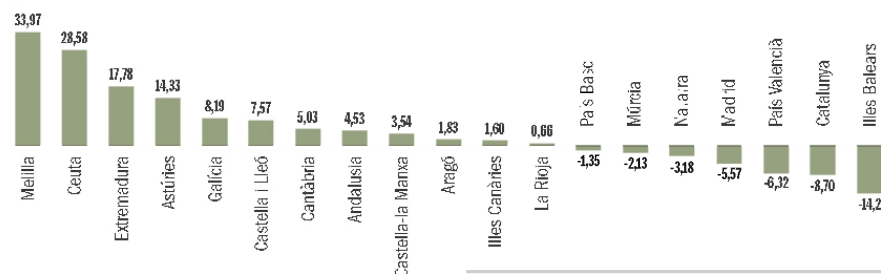
% Saldo/Ingressos aportats

Any	2002	2003	2004	2005	Mitjana
% Saldo/Ingressos aportats	-24,3%	-22,7%	-23,9%	-27,2%	-24,5%

Font: Generalitat de Catalunya

Balances fiscals. Òptica del flux monetari

Saldo sobre el PIB del 2005

Font: Ministeri d'Economia

Breus

La crisi immobiliària es cobra dues noves víctimes

La constructora Martinsa ha entrat en concurs voluntari de creditors (l'antiga suspensió de pagaments) perquè no pot refinançar els 5.100 milions de deute. És la primera constructora que cotitza a borsa que cau en la crisi del totxo. Tot i la magnitud d'un deute total de 5.100 milions, ha sigut un préstec de 150 milions que necessitava immediatament i que ha negociat sense èxit amb l'ICO el que ha acabat condemnant aquest gegant promotor a la insolvència. El mateix dia, dimarts passat, el fabricant de sanitaris i ceràmica Roca presentava un ERO per a 398 contractes a les

seves plantes de Barcelona, Madrid i Sevilla, a més de les seves oficines a la capital catalana. El nombre de possibles afectats suposa el 6,75 % de la plantilla del grup, que està formada per 5.900 persones. En un any, unes mil empreses han fet fallida a l'estat.

L'IPC català, per sota de l'espanyol després de set anys

L'increment interanual de l'índex de preus al consum (IPC) a Catalunya s'ha situat, en els tres mesos del segon trimestre del 2008, per sota del conjunt de l'estat espanyol per primera vegada des del setembre del 2001, segons assenyala Caixa Catalunya sobre dades actualitzades de l'últim informe sobre la conjuntura econòmica. La inflació espanyola s'ha incrementat de manera continuada des de l'agost passat des del 2,2 % al 5 %, un fenomen que ha estat menys intens a l'economia catalana, que ha experimentat un augment del 2,4 % al 4,9 %.